

Straling

Radioactiviteit

Licht

Elektromagnetische straling

$$c = 300\,000 \text{ km/s}$$

Weinig energie
Kleine frequentie
Grote golflengte

Veel energie
Grote frequentie
Kleine golflengte

radio
communicatie

magnetron

radar
warmte

Licht

ultraviolet

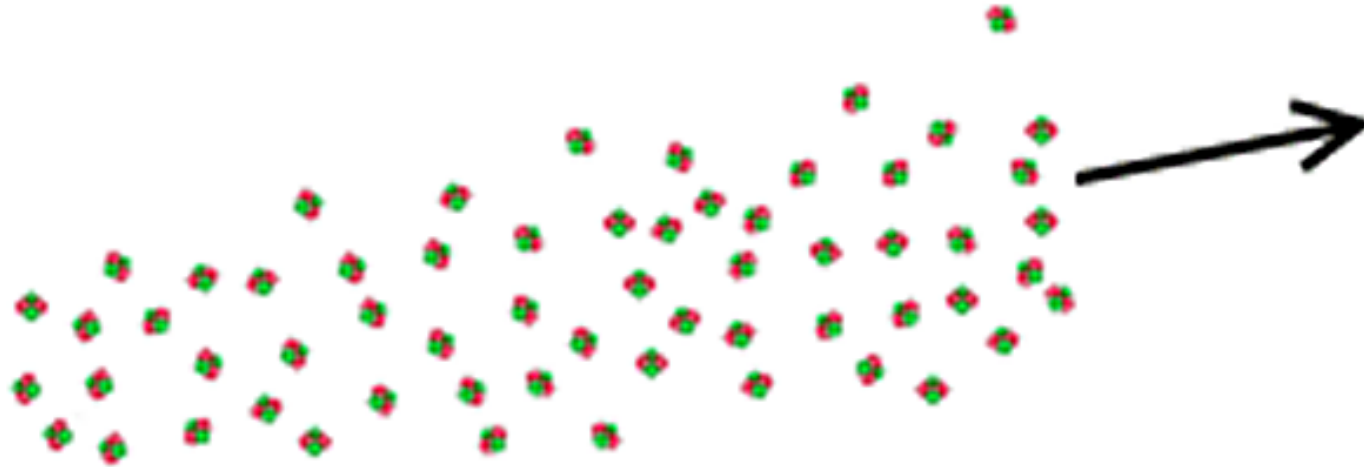

röntgen

gamma

Deeltjesstraling

Alfastraling (α)

: *heliumkernen*

Bètastraling (β)

: *elektronen / positronen*

Neutronenstraling (n)

: *neutronen*

Twee soorten straling

Elektromagnetische straling

Weinig energie
Kleine frequentie
Grote golflengte

Veel energie
Grote frequentie
Kleine golflengte

radio
communicatie

magnetron
warmte

radar

Licht

ultraviolet

röntgen

gamma

Deeltjesstraling

Alfastraling (α)

Bètastraling (β)

Neutronenstraling (n)

Radioactiviteit – **Ioniserende straling**

Elektromagnetische straling

Weinig energie
Kleine frequentie
Grote golflengte

Veel energie
Grote frequentie
Kleine golflengte

radio
communicatie

magnetron
warmte

radar

Licht

ultraviolet

röntgen

gamma

Deeltjesstraling

Alfastraling (α)

Bètastraling (β)

Neutronenstraling (n)

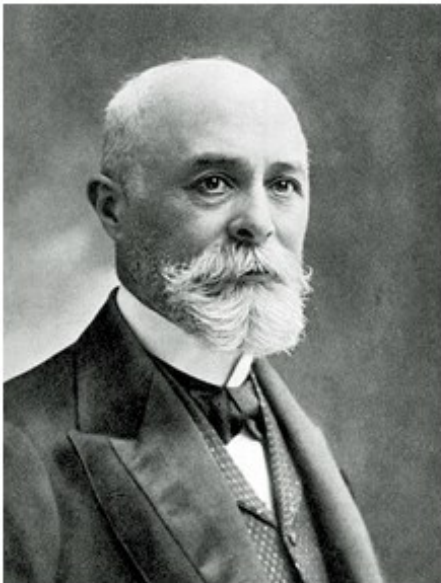

William Herschel

Wilhelm Röntgen

**Nobelprijs
1901**

Henri Becquerel

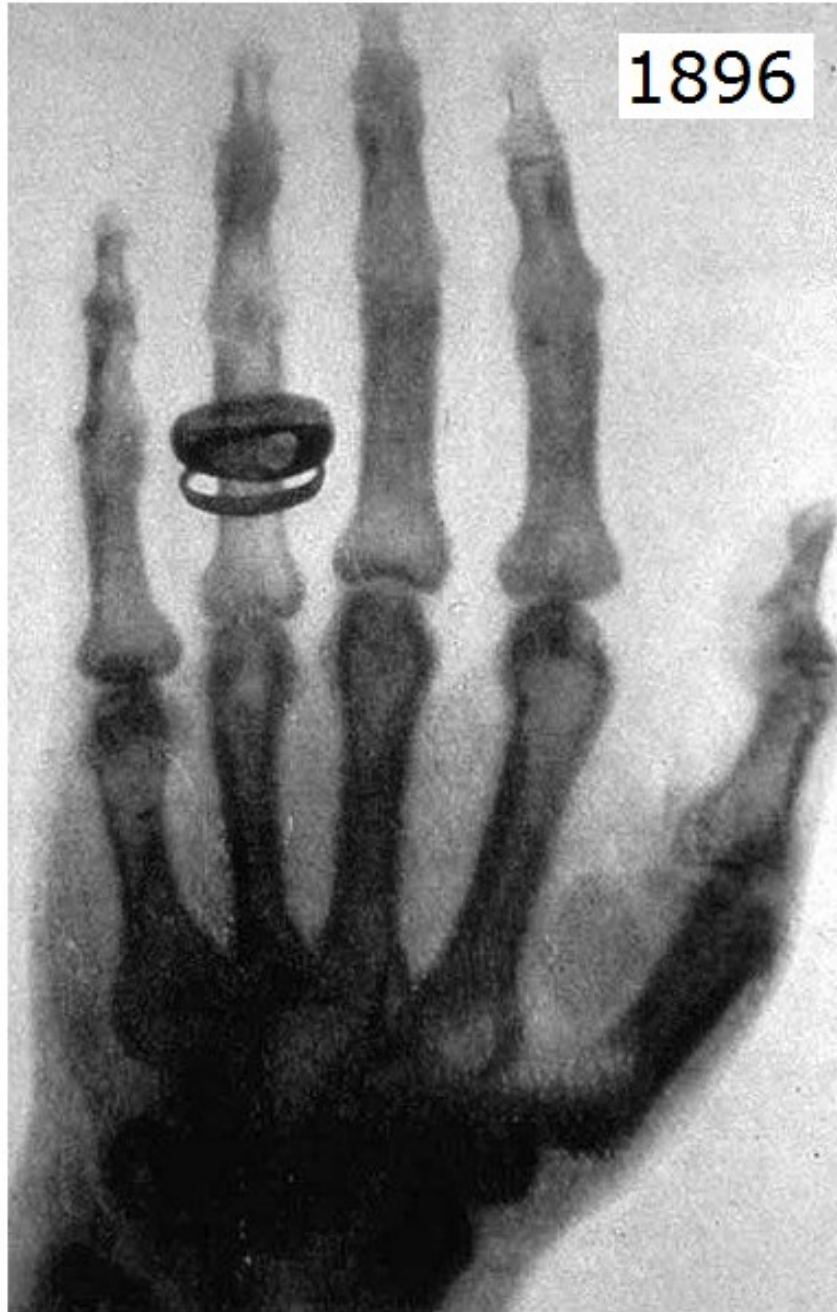

Pierre Curie

Marie Curie-Sklodowska

**Nobelprijs
1903**

1896

Stralingsbronnen

Natuurlijke stralingsbronnen – achtergrondstraling

- Het heelal. De zon, andere sterren, enz.
- Stoffen in de aardbodem, het water en de lucht. Dus ook...
- ...stoffen in voedsel en bouwmaterialen.

Kunstmatige stralingsbronnen

- Medische bronnen. Diagnose en therapie.
- Kernreactoren, opslagplaatsen van radioactief afval.
- Deeltjesversnellers (voor wetenschappelijk onderzoek).
- Consumentenproducten (rookmelders, beeldschermen, enz.)
- Fall-out van nucleaire rampen en kernproeven.

Ioniserende straling – risico's

Veel energie

Ioniserende straling heeft veel energie. Daarmee kunnen atomen worden geïoniseerd. Zo kan lichaamswefsel worden beschadigd en kan er in de cellen van dat weefsel ongewenste biochemie ontstaan.

Niet direct waarneembaar

Ioniserende straling is onzichtbaar, onhoorbaar en reukloos. Daardoor is ioniserende straling niet direct waar te nemen, alleen met speciale apparatuur.

Bestraling en besmetting

Bestraling

Je wordt bestraald als je ioniserende straling ontvangt. Zelf word je niet radioactief.

Besmetting

Je bent besmet als je radioactief materiaal op of in je lichaam hebt. Je bent dan zelf radioactief.

Voorbeelden van toepassingen

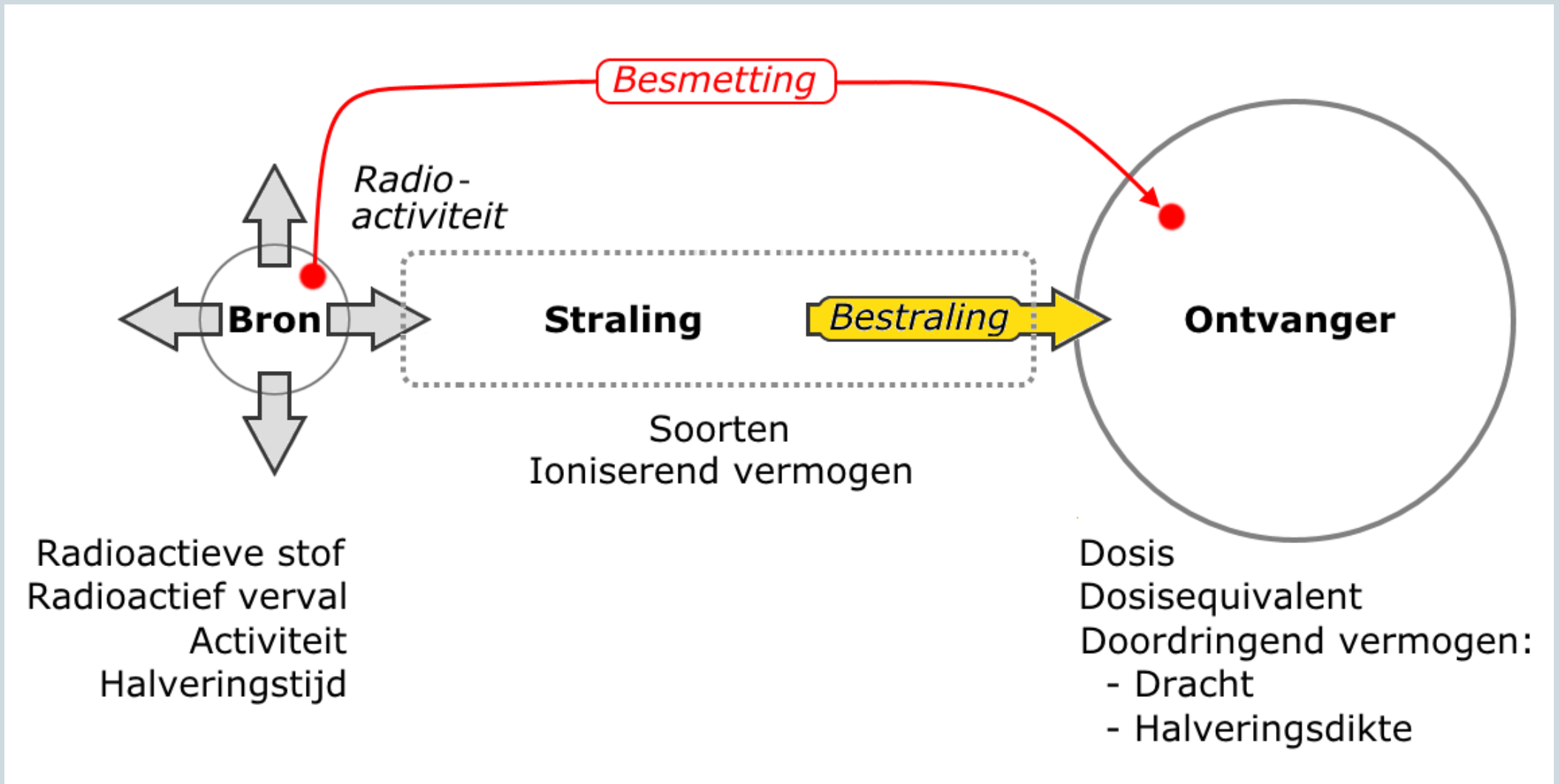
Medische toepassingen

- Door zijn grote energie dringt röntgenstraling door zacht lichaamsweefsel, zoals licht door vensterglas. Zo kun je een foto maken van bijvoorbeeld een botbreuk.
- In de nucleaire geneeskunde worden *tracers* gebruikt: kleine hoeveelheden radioactief materiaal om bijvoorbeeld doorbloeding te onderzoeken.
- De grote energie van ioniserende straling wordt benut bij de bestrijding van tumoren.

Technische toepassingen

- Met een tracer kan olietransport door lange pijpleidingen worden gevolgd.
- Diktecontrole van plaatmateriaal.

Ioniserende straling – begrippen

Bronnen

Gezien april 2018

Algemeen

<https://stralenpracticum.nl>

Afbeeldingen

- Thumbs up X-ray: <https://www.yelp.ca/biz/belleville-x-ray-and-ultrasound-belleville>
- Logo straling: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Radioactive.svg>
- EM-spectrum: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spectre.svg> (idee)
<https://i.stack.imgur.com/Vvtvl.png> (<https://mathematica.stackexchange.com/questions/110133/>) (licht)
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eye-Blue.png> (oog)
<https://www.networkworld.com/article/2871652> (radar)
Centraal schriftelijk examen natuurkunde havo 1994, eerste tijdvak (röntgenfoto hand)
- William Herschel: <https://www.repository.cam.ac.uk/handle/1810/217867>
- Wilhelm Röntgen: <https://en.wikipedia.org/wiki/File:Roentgen2.jpg>
- Henri Becquerel: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_of_Antoine-Henri_Becquerel.jpg
- Marie Curie: https://commons.wikimedia.org/wiki/Maria_Sk%C5%82odowska-Curie en
<https://shop.newscientist.nl/shop/special-150-jaar-marie-curie/279498173844/kopen.html>
- Pierre+Marie Curie: <https://www.mariecurie.org.uk/blog/marie-and-pierre-curie-a-marriage-of-true-minds/48568>
- Röntgenfoto 1896: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Radiographs_by_Wilhelm_Conrad_R%C3%B6ntgen